

ELS ESTUDIS DE MEDICINA A LA UNIVERSITAT LITERÀRIA DE SOLSONA

Daniel MONTAÑA i BUCHACA

LA UNIVERSITAT LITERÀRIA.

Va ser creada per una butlla papal, l'any 1620 quan era papa Pau V. Com a antecedents tenim la fundació d'un col·legi que va establir a Solsona l'orde de Predicadors, l'any 1614, en la casa pairal dels Llobera. Aquest col·legi estava regentat pels dominics i ràpidament va assolir prestigi en l'ensenyament de la Filosofia i la Teologia.

La butlla que va concedir el papa Pau V autoritzava la creació de la Universitat Literària de Solsona en l'edifici del Col·legi Llobera. Aquesta va ser molt àmplia, ja que permetia que a Solsona es pogués impartir l'ensenyança de les set Arts liberals: Medicina, Lleis (Dret civil i Dret canònic), Teologia i Filosofia, i conferir tots els graus: batxiller o llicenciat, mestre i doctor.

La Universitat era dirigida pels dominics; ara bé, no hi impartien classes solament ells, sinó que també hi ensenyaven catedràtics seglars. S'ha de tenir en compte que aquesta Universitat deuria tenir més aviat una irradiació local, encara que aquí vingueren estudiants d'arreu de Catalunya, de Mallorca, Menorca i Eivissa. Es diu que aquests estudiants de fora hi acudien perquè els drets de títol i d'exàmens eren més barats i perquè en els títols hi figurava que eren concedits per una Universitat, i això, donava més prestigi sobretot a l'estranger. Ara bé, la Universitat de Solsona, no era ben vista per l'Estudi General de Barcelona i, per això, l'any 1665, aquest va intentar que no pogués conferir graus de Doctor. Aquesta proposta no prospera, ja que Solsona demostra el dret que té i aquest va ser respectat.

A Solsona hi va haver Universitat durant noranta-set anys, ja que com totes les altres del Principat, va ser tancada per Felip V, l'any 1717.

ELS ESTUDIS DE MEDICINA

De l'ensenyança de la Medicina a la Universitat Literària de Solsona, se'n sap poca cosa. Més d'un autor ens parla de l'existència d'estudis mèdics a Solsona, sense especificar res més. Tan sols hi ha dos autors que en diuen alguna cosa més. Un és Serra Vilaró, que diu: "los médicos intervenian en la concesión de los grados, por los cuales cobraban una libra; por consiguiente, estos grados para títulos de médico", després ell mateix en una nota a peu de pàgina, fa una transcripció d'un document, que entre d'altres coses diu que el 26 de setembre de 1700, es va proposar el Sr. Dr. Esteve Pons per a cobrir la vacant del Sr. Dr. Anton Boquet, que cobraria el mateix que cobrava ell, o sigui 1 lliura i 8 sous per cada grau, sense ser agregat a la Universitat. L'altre autor és Antoni Llorens, que ens diu que van venir de Mallorca, Menorca i d'Eivissa a doctorar-se en Medicina.

Buscant a l'Arxiu Diocesà de Solsona si existia alguna altra informació sobre els estudis mèdics, durant els anys que va durar la Universitat Literària de Solsona, vam localitzar dues llibretes en les quals hi ha inscrits els graduats en Teologia i Filosofia, enmig dels quals se'n troben alguns que es graduaren en Medicina. Els que hen trobat són:

En el període que va des de 1687 fins a 1690, tenim notícia de Jaume Serra, de Mallorca, habitant al carrer Moncada de Barcelona, que era Llicenciat i estudiant en medicina, i d'Antoni Canebes de la vila de Pollença (Mallorca), Doctor en Medicina. Aquests no sabem si vingueren a Solsona per obtenir el grau de Doctor.

El dia 4 d'abril de 1710, Joan Pons de la Vila de Binisalem (Mallorca), batxiller en Medicina, s'examinà per obtenir el grau de Doctor. Va ser examinat pels Doctors en Medicina Francesc Serch o Cerch i Bernardí Parent.

El dia 11 de setembre de 1711, Josep Joan Riquer de l'illa d'Eivissa, s'examinà per obtenir el grau de Doctor. Va ser examinat pels Doctors en Medicina Bernardí Parent i Pere Pujol, que li feren la següent pregunta: "afforim 3 lib. 7 afforismum Hipocrat incipiens a vomitu singultus et oculorum ruber malum".

Aquesta és l'única informació de què es disposa en l'actualitat, que nosaltres en tinguem notícia, sobre els estudis de Medicina a la Universitat de Solsona en el període dels noranta-set anys d'existència que va des de 1620 fins a 1717. Ben segur que, a part d'aquests, n'hi deuria haver molts d'altres que vingueren a obtenir el títol de Doctor a Solsona al llarg dels anys que va durar la Universitat, el que passa és que per diferents raons s'han perdut o extraviat els documents que ens podrien donar més llum sobre el tema.

Ara bé, l'haver trobat aquests quatre llicenciats o batxillers en Medicina que vingueren a doctorar-se, ens confirma plenament que aquesta Universitat de Solsona donava títol de Doctor en Medicina. El que no queda tan clar és si es podia cursar la Llicenciatura o Batxiller en Medicina, que la Universitat tenia potestat per impartir aquestes ensenyances queda clar en la butlla papal; ara bé, que realment s'arribessin a impartir, ja és més dubtós, encara que també podria haver estat possible.

Possiblement que els Doctors en Medicina que examinaven els llicenciats o batxillers no deuriem dependre d'una forma directa de la universitat, com diu Serra Vilaró quan parla d'un dels examinadors del qual diu, "sense ser agregat a la Universitat". Deuria tractar-se de metges de Solsona mateix que entre d'altres funcions feien la d'examinar.

El que és curiós i val la pena de remarcar és que els quatre metges dels quals tenim notícia que vingueren per obtenir el grau de Doctor a Solsona, tots ells són de les Illes Balears i Pitiüesses. Perquè vingueren a Solsona i no van anar a un altre lloc més a prop? La resposta es podria trobar interrelacionant els tres factors anteriorment citats: que el títol de Doctor donat per una Universitat tenia més prestigi sobretot a l'estranger, que l'obtenció del títol i els exàmens eren més econòmics i que els exàmens eren més fàcils.

ÍNDIX DE SANITARIS.

- Boquet, Anton.- Doctor en Medicina, que havia estat examinador a la Universitat Literària de Solsona, fins el 26 de setembre de 1700.
- Canebes, Antoni.- Doctor en Medicina, de la vila de Pollença (Mallorca), documentat a Solsona entre 1687 i 1690, quan va venir a graduar-se a la Universitat Literària.
- Cortes, Carles.- Candeler, documentat com a testimoni l'11 de setembre de 1711, quan Josep Joan Riquer, s'examinava per obtenir el grau de Doctor.
- Parent, Bernardi.- Doctor en Medicina, documentat el 4 d'abril de 1710 i l'11 de setembre de 1711, examinant a dos llicenciats que volien obtenir el grau de Doctor.
- Pons, Joan.- Batxiller en Medicina, de Binissalem (Mallorca), que el 4 d'abril de 1710 s'examina a Solsona per obtenir el grau de Doctor.
- Pons, Esteve.- Doctor en Medicina, que el 26 de setembre de 1700 ocupa la vacant d'examinador de graus a la Universitat Literària de Solsona.
- Riquer, Josep Joan.- de l'illa d'Eivissa, que l'11 de setembre de 1711 s'examina a Solsona per obtenir el grau de Doctor.
- Serch o Cerch, Francesc.- Doctor en Medicina, que el 4 d'abril de 1710 examina a Solsona a un llicenciat per obtenir el grau de Doctor.
- Serra i Gojet, Jaume.- estudiant de Medicina, mallorquí, documentat a Solsona entre el període de 1687 i 1690, quan va venir a graduar-se a la Universitat Literària de Solsona.

FONTS DOCUMENTALS.

- Llibretes (dues) on hi ha la llista de graduats de la Universitat Literària de Solsona. Carpeta núm.: 183. Arxiu Diocesà de Solsona.

BIBLIOGRAFIA

Costa i Bofarull, Domingo. "Memorias de la Ciudad de Solsona y su iglesia". Ed. Balmes, 1959.

Folch, Artemi. "Les Universitats de Catalunya al tombant del segle XVII". Ed. Rafael Dalmau. Barcelona, 1972.

Llorens i Solé, Antoni. "Solsona i el Solsonès". Ed. l'autor. Manresa, 1981.

Serra i Vilaró, J. "Universidad Literaria de Solsona". Imp. Hnos. Sugrañes. Tarragona, 1953.

APÈNDIXS.

Encara que ja ho comentem, no hem volgut deixar-ho en això sol. Hem cregut que seria interessant transcriure de forma literal la part d'aquelles llibretes de graduats, en les quals hi figuren els metges que s'examinaren per obtenir el grau de Doctor, aquí a Solsona. Comencem la transcripció amb la portada de la llibreta i a continuació anem transcrivint els graduats en Medicina. Aixó en una llibreta. Pel que fa a l'altra, fem el mateix: primer el que figura a la primera pàgina i després els graduats en Medicina. Dir que el que hi ha en una llibreta, pràcticament en l'altra es repeteix. Ara bé, com que hi ha petites diferències, hem considerat interessant oferir-vos la transcripció de totes dues.

LLIBRETA NÚMERO 1.

Jesus Maria Josep

Gradu ti in Sacra Theologia aliisque facultatibus in Universitate collegii sanctorum Michaelis et Gabrielis den Llobera ordinis fratrum Predicatorum Civitatis Solsona a die vigesima prima mensis maii anni millesimi septingentesimi primi de quibus constat per instrumenta apud Bernardum Coma auctoritatibus Apostolica et Regia notts publicum et dicta Universitatis Secretarium recepta infra describuntur in sequentibus foliis.

* * * *

Int. Universitas collegii Michaelis den Llobera ordinis Predicar. Solsona.

des de 1687 fins 1690

y lo remetran a Lisinciado Jaume Serra y Gojet estudiant en Medicina Mallorqui viu al carrer de Moncada de Barcelona. Al Dr. Antoni Canebes en Medicina de la Vila de Pollense en Mallorca.

* * * *

die quarta Aprilis 1710

Ahumil petisio del Magch. Joan Pons en medicina Bachiller de la Vila de Benisalem bisbat de Mallorca.

per graduarse en Medicina lo molt P. Fra. Gabriel Dalmau Doctor en Dret Canònic Rector del Collegi de St. Miquel y Gabriel den Llobera orde de Predicadors del P. St. Domingo en dit nom Cancellor de la Universitat de dit Collegi, per graduarse en Medicina li ha assignat lo ha assignat lo aforisma (37, del llibre set) allegit en examinadors los magnifichs Francisco Serch y Bernardi Parent medicina Doctors de quibus.

llegim dema a 7 hores del mati

Juanus Pons de Barcelona lloguer de mules y Joseph Miro de Solsona.

die 5 predictorum fuit graduarus in S. medicina dictus Magnifiquus Joannes Pons testimoni lo Dr. Anton Pallares y Francisco Font studiant de Solsona.

* * * *

die 11 abril de 1711

Joseph Joan Riquer a petisio del Sr. Miquel Riquer de la isla de Ivisa Bisbat de Tarragona per graduarse en medicina. Lo Magnifich Rnt. P. Fr. Gabriel Dalmau en sacra iurus doctor Rector del Collegi den Llobera orde de Predicadors de nostre P. St. Domingo de la ciutat de Solsona en dit nom Cancellor de la Universitat de dit Collegi li assignat lo aforisme Hipocrat Incipiens a vomita singularis et oculoru ruber malum

Alegit en examinadors al Magnifich Bernardi Parent y Pere Pujol en Medicina Drs. sens padri llegira dema a 8 Solsona popular De quibus Testes Carlos Cortes y Hyerom Fita.

die 12 predictorum

fuit fuit graduatus in S. Medicina Medicina dictus Riquer y nomine

informa

Testes fuit Rdis. Isidrus Font sacra iurus doctor de la lle-na et Joseph Vilar de Cambrils

* * * *

LLIBRETA NÚMERO 2.

Graduats en lo Collegi

Graduati in Sacra Theologia aliisque facultatibus in Univer-sitate Collegii sanctorum Michaelis et Gabrielis den Llobera ordinis fratrum Predicatorum Civitatis Solsona a die vigesi-ma prima mensis maii anni millesimi septingentesimi primi de quibus Constat per instrumenta apud Bernardum Coma aucto-ritatibus Apostolica et Regia notts publicum et dicta Uni-versitatis Secretarium recepta infra describuntur vi delicet. Universitat Literaria.

* * * *

Die quarta mensis Aprilis 1710

Adm. R.P. Fr. Gabriel Dalmau S.I.D. Rector Collegii Sts. Michaelis et Gabrielis den llobrera ordinis Predicatorum civitatis Solsona et lo nomine cancellarius universitatis dich colegii ad humilen petitionem Mag^{ca}. Joannis Pons Medi-cina Baccallaurei Villa de Benisalem insula de Mallorca ad consequen dun gradum Doctoratus in Medicina ut mos est sorte sortitum, abs que patrino, assignanit afforismum 22 lib.

i toj medicari aportet etc., et in examinatores Mag^{cos}.
Franciscus Cerch et Bernardinum Parent Medicina Dres. Solsona
populatos elegit. De quibus etc., prebentibus Joanne Pons
civitatis Barcelona et Josepho Miro studente Solsona prote-
tibus etc.

Postmodum vero die quinta presentis mensis et anni dictus
Joannes Pons fuit promotus ad distum gradum Doctoratus in
medicina nemine discrepante et informa solita De quibus etc.,
prebentibus Mag^{co}.

Antonio Pallares S.I.D. et Fran^{co}. Font studente Solsona
protestibus etc.

* * * *

Die undecima mensis septembris anno a nat millesimo sep-
tingentesimo undecimo.

Ad^m R.P. Fr. Gabriel Dalmau S.I.D. Rector Collegii Michaelis
et Gabrielis den Llobera ordinis Predicatorum civitatis Sol-
sona lo nomine cancellarius universitatis dich collegi ad
humilem petitionem Joseph Joannis Riquer insula de Ivissa
Tarraconensis diocesis ad se graduandum in Medicina ut mos
est sorte sortitu assignavit afforim 3 lib. 7 afforismum
Hipocrat incipiens a vomitu singultus et oculorum ruber ma-
lum et in examinatores Mag^{cos}. Bernardinum Parent et Petrum
Pujol medicina D^{res}. Solsona populatos als que patrino ele-
git De quibus etc., prebentibus Carolo Cortes ceso Candela-
rio et Hieronymo Fita Solsona degent pro testibus etc.

Postmodum vero dia duodecima presentis mensis et anni dictus
Josephus Joannes Riquer fuit graduatus in medicina nemine
discrepante more solito, etc., De quibus etc., prebentibus
R^{dis}. Isidro Font S.I.D. de la llena et Josepho Vilar de Cam-
brils Patiu. ecc. Solsonensi dios. resp. rectoribus pro tes-
tibus etc.

* * * *

RESUM

La Universitat Literària de Solsona, creada per una butlla papal l'any 1620. Des del primer moment va tenir facultat d'impartir estudis de medicina en tots els seus graus. No sabem si va exercir aquesta facultat des del principi, ara bé, el sí que hem pogut constatar documentalment ha estat que des de 1687 fins a 1711 va examinar per l'obtenció del grau de Doctor en Medicina, quatre llicenciats procedents de les illes Balears. Encara que aquests siguin els únics casos que s'hagin pogut trobar documentalment, són suficients per demostrar que la Universitat de Solsona feia servir la facultat d'impartir estudis de medicina. El que no sabem és si examinava tan sols per l'obtenció del títol de Doctor o també es cursaven estudis o s'examinava per a l'obtenció del títol de batxiller, ara bé tot fa suposar que també s'impartien aquests graus.

Els qui examinaven els graduats, eren Doctors en medicina, que cobraven uns diners per fer aquesta feina de la Universitat i no hi tenien un vincle de dependència. Aquests, feien d'examinadors quan els avisaven i després deuriem exercir professionalment pel seu compte. La Universitat desapareix a Solsona, l'any 1717, per un decret de Felip V.

RESUMEN

La Universidad Literaria de Solsona fue creada por una bula papal el año 1620. Desde el primer momento tuvo la facultad de impartir estudios de medicina en todos sus grados. No sabemos si ejerció esta facultad desde el principio, pero se puede constatar documentalmente que desde 1687 hasta 1711 examinó para la obtención del grado de Doctor en Medicina a cuatro licenciados procedentes de las Islas Baleares. Estos casos, los únicos que se han podido documentar son suficientes para demostrar que la Universidad de Solsona ejercía la facultad de impartir estudios de medicina. Se supone que además de examinar para la obtención del título de Doctor se cursaban estudios o se examina para la obtención del título de bachiller.

Los examinadores eran Doctores en Medicina que cobraban una cantidad de dinero para hacer esta labor y no tenían

ningún vínculo de dependencia respecte a la Universidad. Estos examinadores, además de examinar cuando se les requiera, seguramente que ejercían profesionalmente por su cuenta. La Universidad desaparece en Solsona el año 1717, por decreto de Felipe V.

SUMMARY

The Solsona University of Literature created by a papal bull in the year 1620. From the very first the faculty was charged with teaching medicine in all its levels. It is uncertain whether this faculty did in fact teach medicine from its beginning. What is documented, however, is that between 1687 and 1711 four Masters of Medicine from the Balearic island were examined for the Doctorate degree. This documentation is sufficient to show that the faculty of the Solsona University did serve to instruct medicine. What is not known is, if in addition to the examinations for the Doctorate degree, courses for the baccalaureate were given. We suppose that these lower levels existed as well.

Those who examined the graduates were Doctors of Medicine who were paid for this service, but they were completely independent of the University. They gave examinations only when summoned. Apart from this, they carried out their own professional duties. The Solsona University was closed in 1717 by a decree of Philip V.